

УДК 658.012:330.115

О. М. Петрашова*ПрАТ «УкрНДІСВД»***РЕІНЖИНІРИНГ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ
ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Теоретично обґрунтовано методичні аспекти забезпечення техніко-технологічної безпеки підприємств видавничо-поліграфічної галузі.

Реінжиніринг, техніко-технологічна безпека, видавничо-поліграфічна галузь

На процес функціонування підприємства значною мірою впливають зміни, що відбуваються як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі його діяльності. Вони характеризуються нестабільністю динаміки і потребують швидкої адаптації до ринкових умов з урахуванням законів розвитку й виживання, чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища. Усе це по-новому ставить питання про управління підприємством як суб'єктом ринкових відносин та його спроможність пристосовуватися до динамічних умов ринку. А відтак важливою стає потреба в науковому вирішенні проблеми управління економічною безпекою підприємства. Особливого значення набуває питання визначення економічної безпеки підприємства як самостійної економічної категорії, притаманної ринковій економіці.

Вагомий внесок у вивчення проблеми економічної безпеки держави і підприємництва зробили вітчизняні вчені О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. Однак багато аспектів цієї проблеми ще не з'ясовано, зокрема, ретельного дослідження та створення відповідного методичного апарату для однієї з функціональних складових економічної безпеки — техніко-технологічної безпеки, яка в умовах підприємницьких структур видавничо-поліграфічної галузі стає особливо важливою.

Метою нашої статті є окреслення методичного забезпечення гарантування техніко-технологічної безпеки підприємств видавничо-поліграфічної галузі шляхом реалізації програми реінжинірингу.

Сьогодні в Україні проблемою управління економічною безпекою підприємства займаються не належному рівні, некомплексно, основна увага приділяється лише окремим складовим — фінансовій, силовій та інформаційній. Поза увагою залишаються інші складові, зокрема і техніко-технологічна безпека підприємства (ТТБП).

Науковець Н. Реверчук ТТБП трактує як «...захист від можливих витрат унаслідок використання застарілої техніки і технології виробництва продукції, неефективної організації виробничого процесу» [6]. За В. Ортинським,

І. Керницьким, З. Живко та ін. [1], сутність ТТБП полягає у рівні відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найкращим світовим аналогам за оптимізації витрат [1]. У нашому трактуванні ТТБП — це складова економічної безпеки, пріоритетним завданням якої є захист від негативних чинників з метою створення та найефективнішого використання технічної бази і технологічних процесів для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства [5]. На наш погляд, техніко-технологічна безпека підприємства повинна характеризуватися такими ознаками, як:

якість і відповідність технологічного процесу виробництва та основного капіталу потребам ринку;

захищеність техніко-технологічної сфери підприємства від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз;

здатність техніко-технологічної сфери підприємства забезпечувати його високу конкурентоспроможність;

забезпечення за рахунок високої ефективності використання основного капіталу сталого розвитку підприємства.

ТТБП відіграє важливу роль і на підприємствах видавничо-поліграфічної галузі (ВПГ), де рівень конкурентоспроможності продукції, а відтак і самого підприємства в значній мірі залежить від техніко-технологічної сфери виробництва, тобто технології виробничого процесу, наявності якісних параметрів та ефективності використання основного капіталу, до складу якого входять основні засоби і нематеріальні активи. Важливість забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств, зокрема і ВПГ, потребує створення відповідного методичного забезпечення ТТБП. На нашу думку, виходячи з поточного стану галузі, негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз [5], механізмом забезпечення належного рівня ТТБП на підприємствах ВПГ повинен стати реінжиніринг.

Поняття «реінжиніринг» доволі поширене в науковій літературі, що спричинено як його багатоаспектністю, так і розмаїттям трактування. Питання реінжинірингу бізнес-процесів порушуються в багатьох популярних і академічних виданнях. Згідно з тими, хто зробив чималий внесок у розроблення теорії і практики сучасного реінжинірингу, — американськими фахівцями М. Хаммером (розробник концепції реінжинірингу, професор школи бізнесу Гарвардського університету, який був названий журналом Business Week одним з небагатьох найвидатніших фахівців у сфері менеджменту 90-х років) і Дж. Чампі (провідний експерт з впровадження ідей реінжинірингу, що очолював консалтингову фірму CSC Index), реінжиніринг означає «створення компанії наново» (так би мовити «з нуля») і визначається як «фундаментальне *переосмислення* і радикальне *перепроєктування бізнес-процесів* для досягнення істотних *покращень* у таких ключових для сучасного бізнесу показників результативності, як: витрати, якість, рівень обслуговування і оперативність». Виділені (жирним шрифтом) у цьому визначенні чотири слова, на думку американських науковців, — ключові. Важливо також, що найважливішим серед цих чотирьох є слово «бізнес-процеси», суть якого розглянемо нижче [17].

3-поміж сучасних трактувань реінжинірингу доцільно виділити кілька наступних (див. таблицю).

Автор	Трактування поняття
Н. Johansson, J. Pendlebury [10]	Спосіб досягнення підприємством радикальних змін у функціонуванні (витрати, тривалість циклу, якість і сервіс), що використовує різні інструменти й технології, розглядає процес функціонування підприємства не як набір функцій, а взаємозалежних, орієнтованих на клієнта основних бізнес-процесів
R. Manganelli [11]	Швидке і радикальне перепроєктування визначальної стратегії підприємства, бізнес-процесів і систем та підтримуючих їх організаційних структур з метою оптимізації робочих потоків і підвищення продуктивності
М. Робсон [7]	Спеціально розроблений інструмент для допомоги в умовах, які вимагають масштабних змін, забезпечити які використовувалися схеми поліпшення процесів не в змозі. Реінжиніринг бізнес-процесів — це створення досконаліших і ефективніших бізнес-процесів
Е. Зіндер [2]	Широкий підхід, який припускає створення на підприємстві змін для підвищення ефективності виробництва і швидкості реагування підприємства на змінування ринку (вимог споживачів, дій конкурентів тощо)
В. Мединський, С. Льдеменов [4]	Інженерно-консультативні послуги з перебудови системи організації й управління виробничо-торговельними та інвестиційними процесами суб'єкта господарювання для поліпшення його конкурентоспроможності і фінансової стійкості
О. Щегельська [9]	Один з найскладніших етапів у підвищенні конкурентоспроможності компанії, доведенні її до рівня саморегульованої організації в умовах динамічного ринку; полягає в революційному усуненні в компанії кризових явищ (точкове поліпшення бізнес-процесів), комплексній трансформації компанії (комплексне покращення бізнес-процесів), створенні і підтримці системи безупинних покращень результативності бізнесу
И. Мазур [3]	Метод кардинальної перебудови бізнес-процесів для досягнення вищого рівня показників виробничо-господарської діяльності підприємства
Л. Шейн [8]	Рішуча, стрімка і глибока «проривна» перебудова основ внутріфірмової організації та управління. Специфіка реінжинірингу полягає в тому, що існуюча вузька спеціалізація й обумовлена нею багаторазова передача відповідальності у виробництві й управлінні реінтегруються в наскрізні бізнес-процеси, відповідальні за які від початку і до кінця групи однодумців, здатні виконувати широкий спектр робіт

У визначеннях і характеристиці реінжинірингу досить часто згадується поняття «бізнес-процес», яке варто розглянути докладніше. Бізнес-процес — це сукупність різних видів діяльності, у межах якої «на вході» використовуються один або більше видів ресурсів, і за результатами діяльності, тобто «на виході», створюється продукт, що має цінність для споживача. Іншими словами, це потік роботи, що переходить від одного фахівця до іншого або від одного відділу до другого [4]. На кожному підприємстві виконується два основні види процесів: виробничі (технологічні) і бізнес-процеси (офісні). Перші описують роботу з фізичного створення певного продукту. До них відносяться технологічні операції: фарбування, друкування, токарні і вантажно-розвантажувальні роботи тощо. Другі — окреслюють усі інші роботи, зокрема, документообіг,

ведення управлінського планування й обліку, взаємодію з контрагентами і т. д. Згідно з визначенням WfMC (Workflow Management Coalition — міжнародної організації, що займається стандартами систем workflow), бізнес-процес — це одна або більше пов'язаних між собою процедур чи операцій (функцій), які спільно реалізують мету підприємства, як правило, у межах організаційної структури, що описують функціональні ролі і відносини.

У класифікації типових бізнес-процесів, розробленій Американським центром продуктивності та якості (American Productivity & Quality Center) [12], один із визначених бізнес-процесів — управління матеріальними ресурсами — полягає в здійсненні таких дій: управління плануванням капіталу; здобуття і продаж основних засобів; управління устаткуванням; управління матеріальними ризиками. Звідси випливає, що для забезпечення високого рівня ТТБП на підприємствах доцільно провести реінжиніринг саме техніко-технологічної сфери з метою удосконалення відповідних бізнес-процесів. Відповідно до базового трактування реінжинірингу та необхідності здійснення саме радикальних змін на підприємствах, рівень безпеки яких можна визначити як «критичний» або «низький» [5], нами сформульовано суть реінжинірингу техніко-технологічної сфери підприємств ВПГ (рис. 1).

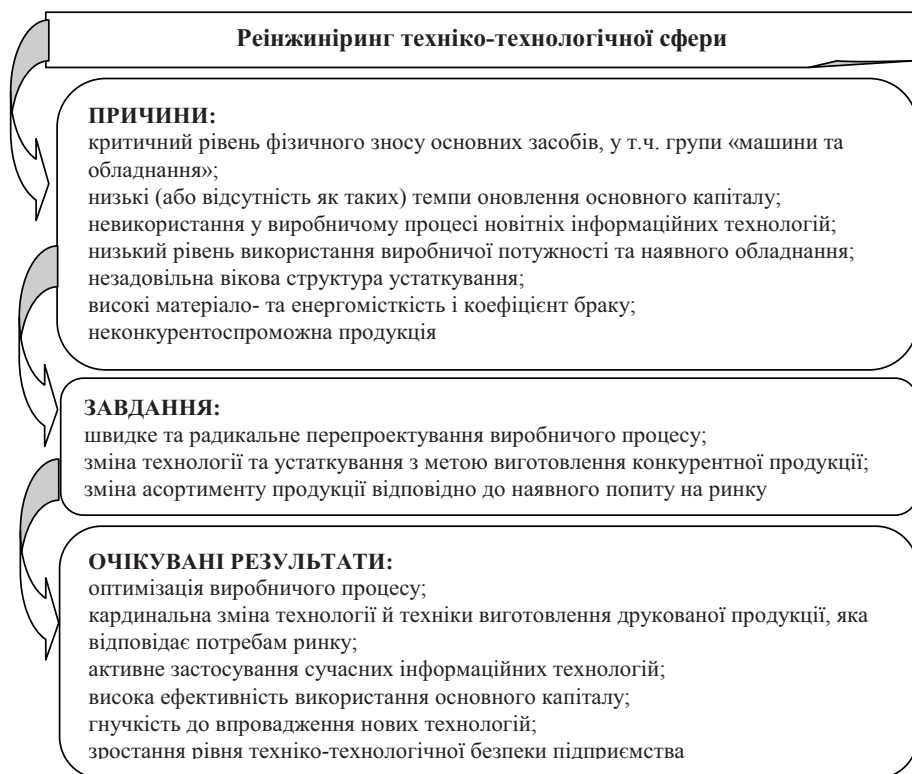

Рис. 1. Суть та основні параметри реінжинірингу техніко-технологічної сфери для забезпечення ТТБП підприємств ВПГ (авторська розробка)

Для здійснення техніко-технологічного реінжинірингу автором статті розроблено відповідний алгоритм (рис. 2), реалізація якого на підприємствах ВПГ забезпечить суттєве спрощення технологічного процесу, зменшення кількості устаткування для підготовки та виготовлення друкованої продукції та значно підвищить рівень техніко-технологічної безпеки.

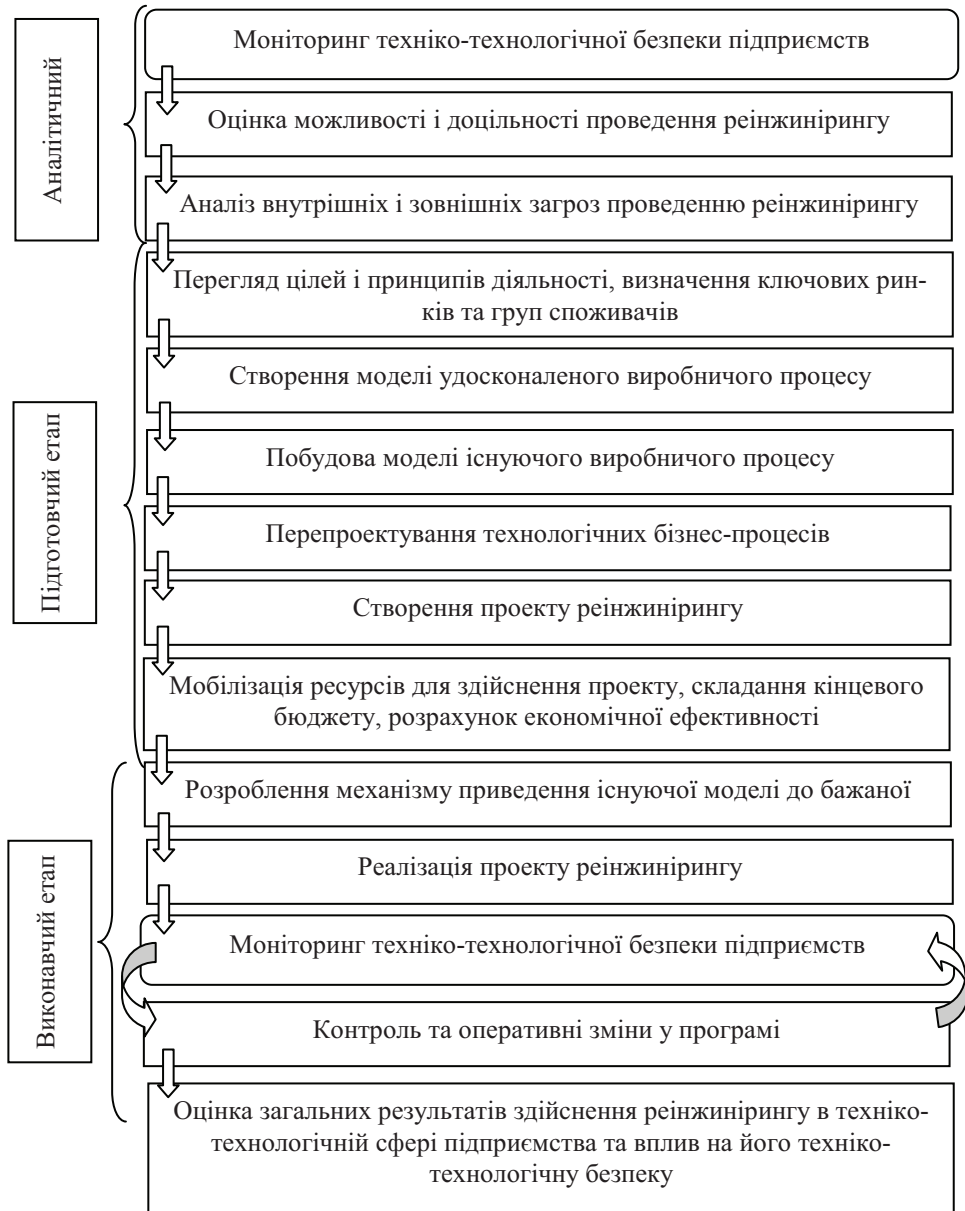

Рис. 2. Алгоритм управління реінжинірингом техніко-технологічної сфери (авторська розробка)

Вдала реалізація розробленого алгоритму дозволить отримати позитивні результати, у т. ч. у найбільшій мірі у вигляді підвищення рівня ТТБП видавничих і поліграфічних підприємств.

Таким чином, нами обґрунтовано ключові методичні аспекти реалізації реінжинірингу як механізму гарантування ТТБП підприємств ВПП шляхом визначення його суті і найважливіших параметрів, розроблення алгоритму управління. Отримані результати можуть бути використані на видавничих та поліграфічних підприємствах для забезпечення необхідного рівня ТТБП як важливої і базової складової економічної безпеки підприємства.

1. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посіб. / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]; — К.: Правова єдність, 2009. — 544 с. 2. Зиндер Е. Умер или не умер BPR? / Е. Зиндер // Computerworld Россия. — 1998. — №34 (147). — С. 25–29. 3. Мазур И. И. Рееструктуризация предприятий и компаний: справ. пособ. / И. И. Мазур и др. — М.: Высш. школа, 2000. — 587 с. 4. Медынский В. Г. Реинжиниринг инновационного предпринимательства: учеб. пособие / В. Г. Медынский, С. В. Ильдеменов; под. ред. В. И. Ирикова. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 414 с. 5. Петрашова О. М. Техніко-технологічна безпека: стан та ключові загрози для підприємств видавничо-поліграфічної галузі України / О. М. Петрашова // Наукові записки. — Укр. акад. друкарства. — 2011. — №2. — С. 19–26. 6. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: моногр. / Н. Й. Реверчук. — Львів: ЛБІ НБУ, 2004. — 195 с. 7. Робсон М. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов / пер. с англ. под ред. Н. Д. Эриашвили / М. Робсон, Ф. Уллах. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. — 224 с. 8. Шейн Л. Реинжиниринг бизнес-процессов: модное лекарство? / Л. Шейн // Управление компанией. — 2002. — №6. — С. 68 — 76. 9. Щегельська О. Реінжиніринг бізнес-процесів — необхідність в умовах динамічного ринку / О. Щегельська // Управление компанией. — №1–2. — С. 26–30. 10. Johansson H. Business process reengineering / H. Johansson, McP. Hugh. // Breakpoint strategies for market dominant. — John Wiley & sons, Inc. 1993. 11. Manganelli R. I. The reengineering handbook: A step-by-step guide to business transformation / R. I. Manganelli. M. Klein. — New-York: Amacom, 1994. — P. 198. 12. <http://www.prosci.com/bprbestpractices.htm>

РЕИНЖИНИРИНГ ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ СФЕРЫ КАК МЕХАНИЗМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Теоретически обосновано методические аспекты обеспечения технико-технологической безопасности предприятий издательско-полиграфической отрасли.

THEORETICALLY GROUNDED METHODOLOGICAL ASPECTS OF TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL SECURITY COMPANIES PUBLISHING AND PRINTING INDUSTRY

Theoretical and methodological aspects of technical and technological security companies publishing and printing industry.

Стаття надійшла 10.11.2011

УДК 65.012.8

Є. М. Палига, І. Я. Бурда

Українська академія друкарства

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ
ПІДСИСТЕМИ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

На основі дослідження суті понять «безпека», «небезпека» та «загроза» визначено методичні засади створення підсистеми кадрової безпеки підприємства.

Економічна безпека, кадрова безпека, персонал, кадри, підсистема

Вітчизняні підприємства функціонують в умовах підвищеної складності, що спричинено як високим динамізмом зовнішнього середовища, яке притаманне сьогодні для світової економіки, так і впливом специфічних факторів, властивих національній економіці і виражаються в нестабільності законодавчої бази, фактично «ручним» державним регулюванням економіки, непередбачуваними змінами базових засад підприємницької діяльності тощо, що значно ускладнює процес господарської діяльності, а відтак актуалізує необхідність здійснення теоретичних розробок та їх практичної реалізації у сфері економічної безпеки на мікрорівні.

Відносно короткий період активної наукової роботи з розроблення теоретичних засад забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності охарактеризувався наявністю значної кількості відмінних трактувань понятійного апарату економічної безпеки, що, з одного боку, є прийнятним, адже свідчить про поступальний розвиток науки, а з другого, — утруднює їх практичне застосування.

Ефективність управління економічною безпекою підприємства у значній мірі зумовлена її структурою, тобто виділенням певної сукупності функціональних сфер, що залежить від специфіки господарської діяльності, а також місії та визначених пріоритетів. Необхідність приділення особливої уваги кадровій безпеці як ключовій функціональній складовій умотивована важливою роллю персоналу в загальній системі економічної безпеки [4–5].

Питання забезпечення економічної безпеки порушували в своїх роботах О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. Однак проблемам кадрової безпеки сьогодні приділяється надзвичайно мало уваги, попри те, що це питання набуває особливої важливості та є однією з умов життєздатності та конкурентоспроможності підприємства.